

IN DE TUSSENRUIMTE

PAASWAKE 2019

De vrouwen kwamen met olie en kruiden om bij het lichaam te waken en het te verzorgen maar werden op weg gestuurd: De levende is niet onder de doden. Zij werden herinnerd aan wat Jezus gezegd had: ik zal ten derde dage opstaan. De vrouwen moesten het daarmee doen. Hier is hij niet. Je zoekt op de verkeerde plaats. Zonder lichaam en ook zonder resultaat voor ogen, maar met een belofte onder hun arm, werden de vrouwen op weg gestuurd. Jezus zegt zijn leerlingen: Sta klaar, doe je gordel om en houd de lampen brandend. Gelukkig degenen die hij wakend aantreft, of hij nou midden in de nacht komt, tijdens de tweede wake (*zo staat het in het Grieks*), of ergens vroeg in de morgen, tijdens de derde wake. Via verhalen van vier vrouwen van 14 tot 99 kreeg ik verschillende inzichten over wat wachten en waken betekenen kan. Over de kracht van de tussenruimte.

Een 14-jarig meisje komt thuis van een zomerkamp. Ze heeft dikke ogen van het huilen en sluit zich op in haar kamer. Als ze 's avonds aan tafel aanschuift zegt ze tegen haar ouders: 'Jullie hebben geen idee wat ik heb meegemaakt. Dit was het mooiste wat ik ooit heb ervaren'. Ze vertelt: 'er waren geen telefoons, geen spiegels. We hadden de tijd. Nou ja, de tijd deed er niet toe. Het was een tijdloze tijd. We hebben veel spellen gespeeld, gezongen en gelachen. Het was een ruimte die ik niet kende zei ze, maar ik wil er weer heen'. Ze heeft zichzelf op een andere manier leren kennen, vertelt ze. Ze ziet tegen haar gewone leven op. Al die berichten weer. Die snelheid, dat moeten. Door deze adempauze kan ze licht laten schijnen op haar leven. Ze wil van allerlei ballast af en lichter bepakt reizen. Op een andere manier in de tijd staan. De tijd weer in handen nemen en tot haar toevertrouwde tijd maken.

Een meisje van 18 zit middenin haar eindexamen. De druk is hoog. De wereld buiten en in haar veeleisend. Ze ligt wakker van haar examens. Op een gegeven moment zegt ze tegen haar ouders: 'De hele tijd heb ik mij gericht op mijn eindexamen maar nu opeens denk ik: En volgend jaar dan. Wat moet ik? Ik heb wel een soort van verhaal maar eigenlijk heb ik geen idee wat ik wil. Iedereen om mij heen lijkt het zo goed te weten. Het eindexamen is voor mij genoeg.' Ze vraagt haar ouders letterlijk om extra tijd en ruimte. Ze wil nog even in de luwte blijven. Ze wil een versnelling, of meerdere achteruit. Ze zoekt adempauze. Alsof ze zegt: Ik wil van die rijdende trein afspringen. Mag ik nog even in de wachtkamer? Laat mij maar even op adem komen, herademem in de tussenruimte van de tijd.

Een vrouw in een gespreksgroep vertelt dat ze een al langer een zoekende periode heeft. Ze is onlangs 40 jaar geworden. Ze heeft ter gelegenheid van haar verjaardag 40 brieven geschreven aan mensen die van invloed zijn geweest in haar leven. Via die brieven komt ze tot de kern van wie ze is en voelt ze nieuwe inspiratie. Ze heeft het waakvlammetje zelf gaande gehouden door in relatie met anderen tot zichzelf te komen. Langzaam ziet ze weer richtingaanwijzers. Ze heeft op haar leven gereflecteerd via anderen en kwam tot zichzelf.

Een vrouw van 99 vertelt hoe zichzelf gaande houdt: Ik moet erop uit blijven trekken, geïnteresseerd en nieuwsgierig blijven, het leven blijven opzoeken en ontvangen. Iemand opbellen. Een boek lezen. Een wandeling maken in de natuur. Eén ding is zeker: ik ben een gezegend mensenkind, zegt ze steeds. Leeftijdsgenoten zijn er nauwelijks meer, ik maak contact met jongere mensen. Haar actieve en geïnteresseerde aanwezigheid, de ruimte die ze voor zichzelf maakt, inspireert mij op mijn beurt. Ze hervindt en houdt haar zelfvertrouwen en levenszin door in beweging te komen en te blijven, vertelt ze. Het is vallen en opstaan hoor, zo is het leven, zegt ze. Maar ik blijf proberen. Ze weet de uren telkens weer tot haar toevertrouwde uren te maken.

Jongere mensen moeten hun tijd wellicht meer durven opeisen. Als ik toch in het beeld van autoritten in de nacht blijf dan denk ik aan hoge snelheidstreinen die voorbij razen. En aan mensen die zeggen: laat mij maar even hier, in de wachtkamer. In de tussenstand. Ik wil weer resoneren met het leven. *In de buidel van de nacht wil ik schuilen. Koplampen als sleepnet van mijn gedachten. In ben in drie tijden tegelijk: vandaag, vroeger, morgen.* Zoals de meisjes van 14 en 18 die tot stilstand kwamen in de tussenruimte: Ze wilden minder reactief leven en de tijd weer tot de hunne maken. Alsof ze zeiden: En als we weer meereizen, dan zal het lichtbepak zijn. Dan zeulen we minder bagage en moeten met ons mee.

En als je wat verder bent in je leven en je zit vast in een situatie waar te weinig beweging in zit - of er gebeurt voor je gevoel nauwelijks iets voor je - dan kun je de tijd opnieuw heroveren. Opnieuw tot de jouwe maken door niet bij de pakken neer te zitten en in beweging te komen. Het oude leven wil je afleggen, al dan niet noodgedwongen, je loopt rond met die ziel ergens onder je arm en je wilt verder maar je weet niet hóe. En nu? Wat is de volgende stap? De vergissing die we vaak maken is dat we direct weer een nieuw, rond, verhaal van en voor onszelf maken. En zo eigenlijk niet verder komen. We zijn telkens op zoek naar concrete en affe verhalen. De verhalen die we aan de buitenkant van onszelf maken klinken even goed, maar kloppen dan niet van binnen, ze resoneren niet. Voor je het weet blijf je gevangen in je oude zelf. Het nieuwe leven is niet in het oude, het laat kennelijk op zich wachten. *De levende is niet onder de doden.*

Er is veel meer wachten, geduld hebben en verwarring in ons leven dan we soms zouden willen. Terwijl het leven juist in die tussenruimte aan ons gebeurt. Wanneer je zelf midden in de mist moet vat, in beweging komt, al is het met kleine stapjes. Met kleine, geconcentreerde, dappere stapjes gebeurt al veel meer dan je denkt. Een nieuw leven tekent zich af. Je ziet het zelf nog niet. Je kunt er slechts op vertrouwen. De doeken van dat oude leven worden één voor één afgewikkeld.

Soms kom je in beweging door stil te staan, zoals de twee jonge vrouwen. En weer in andere periodes kun je - in wat je als stilstand ervaart - in beweging blijven door moed te houden, dappere, kleine stappen te zetten zonder te weten waar ze uitkomen zullen. Over moed gesproken: Zo houdt Paul die hier vandaag voor ons zingt, in een periode van lang wachten zich gaande, mensen die in Nederland asiel zoeken kennen de wanhoop, de verveling, de vervreemding van het woord wachten van binnenuit. Paul houdt hoop door muziek te blijven componeren en van zichzelf te delen. De tijd doden door de tijd actief in handen te nemen. Dappere uren waarin je klaar staat. De lampen brandend.

Zoek de levende niet onder de doden.

Durf op te staan uit dat oude leven en tastend op weg te gaan. Het leven vraagt ons om actieve, moedige inzet. Dappere uren waarin we niet weten hoe of wat precies maar waarin we durven wachten terwijl wij verwachten.

Waarin het soms pijnlijk lang kan duren voordat er voor je gevoel weer licht doorbreekt. En toch is het de kunst om te blijven vertrouwen dat het zal gebeuren, ook al weet je niet hoe of wanneer. Door niet bij de pakken neer te zitten, niet te vervallen in somberte of bitterheid en denken: het zal mijn tijd wel duren. De lampen brandend houden. Al zal het soms niet meer zijn dan een klein waakvlammetje maar toch.

En opeens, vaak later, soms veel later, dan je oorspronkelijk hoopte, denk je: het is tijd. En dan kun je je vinger er niet op leggen waarom het nu wel tijd is. Maar het is je tijd: en dan kijk je terug en dan zie je vanzelf wat er allemaal is gebeurd en ontstaan. Dat je als nieuw bent geworden, dat nieuw leven in jou is opgestaan in het waken bij het ochtendgloren.

Bij het graf aangekomen zagen de vrouwen dat de steen was weggerold.

En hoorden ze: de levende is niet bij de doden.

Claartje Kruijff

We lezen:

Lucas 12:35-40, 24:1-12

Ode aan de nachtelijke autorit - David van Reybrouck

Claartje Kruijff is bereikbaar via: lt@dominicusamsterdam.nl ('tav Claartje Kruijff')